

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl efektyvaus išteklių naudojimo Europos plano

(COM(2011) 571 final)

(2012/C 181/29)

Pranešėja **Siobhán EGAN**

Europos Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2011 m. rugsėjo 20 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl efektyvaus išteklių naudojimo Europos plano

COM(2011) 571 final.

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2012 m. kovo 14 d. priėmė savo nuomonę.

479-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2012 m. kovo 28–29 d. (... posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 146 nariams balsavus už, 5 - prieš ir 4 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Komisijos strategija „Europa 2020“ ir pavyzdine iniciatyva „Tausiai išteklius naudojanti Europa“ siekiama, kad efektyviau naudojant visus gamtinius išteklius Europos ekonomika taptų atsparesnė ir tvaresnė. Komitetas jau anksčiau yra pritaręs šiai pavyzdinei iniciatyvai, o dabar palankiai vertina išsamesnį Komisijos „Efektyvaus išteklių naudojimo Europos planą“, kuriame išdėstyti pagrindiniai tarpiniai permąstymų tikslai ir numatyta šiam procesui pradėti reikalinga politikos struktūra.

1.2 EESRK ragina visas institucijas, Europos vadovus, Europos įmones, socialinius partnerius ir plačiąją Europos visuomenę susivienyti į platų politinį ir visuomeninį judėjimą, prisidėsiantį prie būtinų didelių permąstymų, ir naudotis šiame plane numatyta sistema pažangai orientuoti ir ją stebėti.

1.3 EESRK ragina sukurti tvirtus aukšto lygio koordinavimo mechanizmus Komisijoje ir pavienėse valstybėse narėse siekiant stebėti ir skatinti pažangą, daromą įgyvendinant plane siūlomus veiksmus.

1.4 Valstybių narių lygiu EESRK ragina patvirtinti nuoseklias išteklių naudojimo efektyvumo strategijas, įskaitant mokesčių reformas, nepagrįstų subsidijų panaikinimą, griežtą produktų standartų reguliavimą, švietimo ir įgūdžių ugdymo programą ir visapusišką regionų ir vietos valdžios institucijų, įmonių, socialinių partnerių, vartotojų, kitų organizacijų ir piliečių dalyvavimą. Į šias strategijas reikėtų įtraukti aktyvias politikos priemones, užtikrinančias socialiai teisingą perėjimą, taip darbuotojų švietimą ir mokymą bei jų dalyvavimą stengiantis, kad įmonės taptų naujomis efektyviai išteklius naudojančiomis įmonėmis.

1.5 Europos lygiu EESRK remia visas plane siūlomas priemones ir ragina ypatingą dėmesį atkreipti į:

- spartų tinkamų rodiklių kūrimą, įskaitant plane rekomenduojamą bendrą nacionalinės ekonomikos išteklių naudojimo efektyvumo lygio rodiklį, ekonomikos gerovės rodiklį „Ne tik BVP“ ir kitas labiau konkretiems sektoriams skirtas priemones,
- veiksmingus mechanizmus, kad metinėse nacionalinių reformų ataskaitose ir pagal strategijai „Europa 2020“ kuriamą semestro procesą Komisijos kartu su partneriais atliekamoje jų peržiūroje išteklių naudojimo efektyvumui būtų skiriama didelė reikšmė,
- bendros Europos tvaraus vystymosi strategijos peržiūrą ir atnaujinimą po 2012 m. birželio mėn. įvyksiančio Žemės aukščiausio lygio susitikimo Rio de Žaneire, akcentuojant efektyvų išteklių naudojimą ir jo sąsają su kitais tvarumo tikslais,
- išteklių naudojimo efektyvumo ir aplinkosaugos tikslų, pavyzdžiui, numatytų 7-ojoje ES aplinkosaugos veiksmų programoje, sąveikos išsamią analizę,
- koordinavimo mechanizmus, skirtus užtikrinti, kad pažanga būtų daroma įgyvendinant visas 20 atskirų iniciatyvų, kurios, Komisijos nuomone, prisideda prie išteklių naudojimo efektyvumo, ir kitas iniciatyvas, kurios gali būti įtrauktos į sąrašą,
- išteklių naudojimo efektyvumo tikslų įtraukimą į visų Europos išlaidų programų ir viešųjų pirkimų kriterijus,

— visapusišką bendradarbiavimą su pilietine visuomene nuolat stebint ir peržiūrint padarytą pažangą.

1.6 EESRK ketina visapusiškai dalyvauti įtraukiant suinteresuotuosius subjektus ir stebėti šio itin svarbaus klausimo įgyvendinimo pažangą bei bus patenkintas galėdamas bendradarbiauti su kitomis institucijomis šioje srityje.

2. Padėties apžvalga

2.1 2011 m. sausio mėn. Komisija paskelbė vieną iš septynių naujų strategijos „Europa 2020“ pavyzdinių iniciatyvų „Tausiai išteklius naudojanti Europa“⁽¹⁾. Ja siekta pradėti dideles materialinių išteklių paskirstymo permainas visose Europos ekonomikos srityse – ekonominę gerovę atsieti nuo išteklių naudojimo.

2.2 Savo ankstesnėje nuomonėje dėl tausaus išteklių naudojimo pavyzdinės iniciatyvos EESRK palankiai įvertino bendruosius išteklių naudojimo efektyvumo strategijos tikslus ir paragino juos įtraukti į pataisytą ir atnaujintą bendrąją Europos tvaraus vystymosi strategiją⁽²⁾. EESRK paragino Komisiją pateikti daugiau informacijos, susijusios su atskiromis konkrečių sričių iniciatyvomis ir planu.

2.3 2011 m. Komisija pradėjo įgyvendinti keletą atskirų iniciatyvų⁽³⁾, skirtų skatinti išteklių naudojimo efektyvumą konkrečiuose sektoriuose. Dabar Komisijos efektyvaus išteklių naudojimo Europos plane visa ši veikla sujungama. Jame pateikiama pertvarkytos ekonomikos vizija, kurią reikėtų įgyvendinti iki 2050 m., o tarpinius tikslus – iki 2020 m., ir nurodomos sritys, kuriose šiems tikslams pasiekti Komisijai ir valstybėms narėms teks imtis papildomų veiksmų.

3. Bendrosios pastabos

3.1 EESRK pritaria Komisijos nuomonei dėl ypatingos didesnio išteklių naudojimo efektyvumo svarbos Europai ir pasauliui. Didesnis išteklių naudojimo efektyvumas yra svarbus nuolatines ekonomikos augimo paieškas suderinant su būtinybe pripažinti baigtinį daugelio pasaulio gamtinių išteklių pobūdį bei apribojimus, atsirandančius dėl nuolat didėjančios fizinės gamybos ir vartojimo. Be to, tai labai svarbu siekiant sumažinti išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų kiekio didėjimą ir apsaugoti biotinius išteklius ir iš ekosistemų gaunamą visuomenės naudą. Pažangesnis išteklių naudojimo efektyvumas turėtų būti svarbiausia pasaulio ekonomikos ir pasaulio pagrindinių bendrovių valdymo sritis.

3.2 Visų tipų bendrovės visuomet turėjo tiesioginių paskatų efektyviai naudoti visus išteklius savo gamybos procesams, kad jų sąnaudos nedidėtų. Tačiau produkcijos požiūriu jos visada turėjo priešingą paskatą – skatinti vartotojus kuo daugiau

vartoti, kad padidėtų pardavimai. Negalima tikėtis permainų, būtinų įveikti spaudimą dėl sparčiai augančio pasaulio gyventojų skaičiaus, sparčiai augančių vartojimo lūkesčių, visų pirma besiformuojančios rinkos ekonomikos šalyse, ir išteklių eikvojimo ir taršos problemų, jeigu išteklių naudojimo efektyvumas bus paliktas įmonės įprastinės veiklos procesams. Mums būtina nauja „tvaraus“ arba „ekologiškai tvaraus“ augimo forma, kai ekonominės veiklos ir gerovės augimas arba klestėjimas atsiejamas nuo didesnio išteklių naudojimo ir iš tikrųjų augimas galėtų būti pasiektas mažiau sunaudojant išteklių.

3.3 Todėl vyriausybės ir visa visuomenė turės svariai prisidėti, kad užtikrintų būsima kartai būtinų permainų mastą ir tempą. Vyriausybės veiksmai reikalingi, kad

— taikant mokestines priemones būtų užtikrinta teisinga išorinių sąnaudų rinkodara,

— būtų panaikintos netinkamos subsidijos,

— tinkamu reglamentavimu būtų nustatyti būtiniausi išteklių naudojimo efektyvumo standartai konkrečioms sektoriams,

— būtų remiami atitinkami MTTP,

— būtų skatinamos investicijos į efektyviai išteklius naudojančius procesus ir atgrasoma nuo neefektyvių procesų,

— pasinaudojant žiniasklaida, švietimu ir mokymu būtų propaguojamas supratimas, koks svarbus yra išteklių naudojimo efektyvumas.

3.4 Reikiamo masto ir tempo permainos neišvengiamai darys didelį poveikį darbo rinkai. Neefektyviai išteklius naudojančioms arba neekonomiškus produktus gaminančioms įmonėms bus daromas spaudimas ir joms gali tekti atleisti darbuotojus. Tačiau efektyviai išteklius naudojančios ir tausius produktus gaminančios bei tvarias paslaugas teikiančios įmonės turėtų klestėti ir ekonomikai atsigaunant kurti naujas darbo vietas. Šioms permainoms vadovaujančios šalys bus sėkmingiausios ir konkurencingiausios naujajame ribotos gamtinių išteklių pasaulyje ir galės sėkmingiausiai kurti naujas darbo vietas įgyvendinant šios naujos ekologiškos ekonomikos sąlygomis.

3.5 Siekiant užtikrinti, kad perėjimas vyktų sąžiningai ir iš tikrųjų būtų kuriamos geros naujos darbo vietos bei padedama persikvalifikuoti, gali prireikti aktyvių mokymo programų ir

⁽¹⁾ COM(2011) 571 final.

⁽²⁾ EESRK nuomonė dėl Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinė iniciatyva „Tausiai išteklius naudojanti Europa“, OL C 376, 2011 12 22, p. 0097–0101.

⁽³⁾ COM(2011) 21, I priedas.

programų padėti darbuotojų persikirstymui⁽⁴⁾. Dabartiniame plane šio ir kitų socialinių aspektų trūksta, todėl juos reikia papildomai išplėtoti.

3.6 Reikiamo masto didesnis išteklių naudojimo efektyvumas yra didelis ir itin svarbus uždavinys visoms Europos šalims ir visiems visuomenės sektoriams. Tam prireiks tvirto politinio ir visuomeninio išipareigojimo visais lygmenimis, taip pat plataus užmojo ir įvairių sričių ES ir atskirų valstybių narių nacionalinių ir vietos lygmens iniciatyvų ir veiksmų programos.

3.7 Planas turėtų suteikti svarbią galimybę duoti šį transeuropinį politinį postūmį ir įkvepiančią viziją dėl to, ką juo būtų galima pasiekti. EESRK palankiai vertina bendrą jame išreikštą požiūrį ir siūlomą 2050 m. viziją.

3.8 Įgyvendinimas yra itin svarbus. Plane siūlomi konkretūs 2020 m. tarpiniai tikslai yra naudinga priemonė priartinti ilgalaikę viziją prie konkretesnių ir labiau tiesioginių tikslų, kuriuos reikia nedelsiant įgyvendinti. Tačiau dar reikia daug nuveikti, kad būtų pertvarkyta ekonomikos politika, pramonės strategijos ir investicijų srautai, reikalingi planui įgyvendinti. Komisija nurodė lemiamą išteklių naudojimo efektyvumo permainingą svarbą. Tam pritarė ir Aplinkos taryba (2011 m. gruodžio 19 d. Aplinkos ministrų tarybos išvados). Siekiant veiksmingai įgyvendinti permainas, reikės visapusiško visos Komisijos ir valstybių narių vyriausybės dalyvavimo ir išipareigojimų. Vyriausybės vadovų ir Europos Vadovų Tarybos, kad ir kokios sudėties ji būtų, darbotvarkėse išteklių naudojimo efektyvumui reikia skirti kur kas daugiau dėmesio, kad būtų aktyviai nuolat remiama tiek bendra vizija, tiek priemonės, reikalingos jai įgyvendinti, ir ryžtas įvairiems nustatytiems tarpiniams tikslams pasiekti.

3.9 Taip pat turi būti daug plačiau ugdomas įvairių įmonių, pilietinės visuomenės organizacijų, plačiosios visuomenės ir vartotojų supratimas, kad išteklius privaloma naudoti efektyviai ir kad tokį supratimą reikia visais būdais remti, įskaitant perėjimą palengvinančių dialogo struktūrų kūrimą⁽⁵⁾.

3.10 Plano sėkmė arba nesėkmė priklausys nuo jo gebėjimo paskatinti didesnę politinį ryžtą ir išipareigojimą siekti didesnio išteklių naudojimo efektyvumo. Jis turi lemti tikrus pokyčius esminėse ūkio valdymo srityse. Reikalingas centralizuotai koordinuojamas įgyvendinimo veiksmų mechanizmas, kad būtų paskatintos visos atskiros plane jau išvardytos iniciatyvos, įveiktos visos galinčios kilti jų įgyvendinimo kliūtys ir sudarytos

prielaidos tolesniems veiksams, jeigu pažanga siekiant tikslo nėra pakankama.

4. Įgyvendinimas valstybių narių lygmeniu

4.1 Kelete Europos šalių žengti geri pirmieji žingsniai, nustojus pernelyg pasikliauti ribotais iškastinio kuro ištekliais, plėtojant daugiau atsinaujinančiųjų energijos išteklių, mažinant atliekų, propaguojant efektyvesnius pastatus ir transporto priemones ir kt. Tačiau pažanga netolygi, ir šiuo metu yra pavojus, kad investicijos kai kuriose šalyse šiuo kritiniu momentu sulėtės dėl to, kad per anksti atsisakyta būtinų pokyčius skatinančių skatinimo priemonių. Komitetas rekomenduoja sistemingai kaupti geriausios patirties ir ankstesnių veiksmų pavyzdžius ir juos skleisti, kad būtų galima kuo anksčiau pasiekti poveikį šalyse ir sektoriuose, kuriuose iki šiol nepasiekta pageidaujama pažanga. Tikslo nuoseklumas ir pastovumas turi esminę reikšmę.

4.2 Valstybės narės turi diegti išteklių naudojimo efektyvumo paskatas į savo nacionalines ekonomikos strategijas ir programas ir visuose savo ūkio sektoriuose skatinti jį. EESRK nuomone, kiekvienoje valstybėje narėje reikia sukurti aukšto lygio politinio orientavimo ir koordinavimo mechanizmus siekiant užtikrinti, kad pažanga būtų daroma sparčiau, stabiliau ir nuosekliau nei dabar.

4.3 Išteklių naudojimo efektyvumo kampanija galiausiai priklausys ir nuo visuomenės lūkesčių bei vartotojų paklausos pasikeitimo, ir nuo gamybos būdų pertvarkos.

4.4 Valstybės narės turi pradėti intensyvią dialogą su nuomonę formuojančiais subjektais, įskaitant žiniasklaidą, apie tai, kaip geriausiai būtų galima skleisti svarbią informaciją apie efektyvų išteklių naudojimą, kad bėgant laikui žmonės patys pradėtų rinktis tas prekes ir paslaugas, kurios buvo pagamintos ir teikiamos efektyviau naudojant išteklius, ir atsisakytų nebūtinų ištekliams imlių ir neekonomiškų produktų.

4.5 Išteklių naudojimo efektyvumas turėtų būti svarbus vietos ir regioninio, taip pat nacionalinio lygmens tikslas. Valstybėms narėms reikia apsvaistyti, kaip kartu su savo regionų ir vietos valdžia geriausiai propaguoti šį tikslą.

4.6 Perėjimui reikės panaudoti visas vyriausybės priemonas politikos priemones. Mokesčių politiką reikėtų performuoti ir numatyti sankcijas už neefektyvų energijos ir kitų išteklių naudojimą, taip pat atlyginti už efektyvesnį jų naudojimą. Ypač svarbus vaidmuo pereinant prie mažo anglies dioksido

⁽⁴⁾ EESRK nuomonė „Tvairių ir ekologiškų darbo vietų skatinimas. ES energetikos ir klimato kaitos dokumentų paketas“, OL C, 2011 2 11, p. 110–117.

⁽⁵⁾ EESRK nuomonė dėl tvirtos ekonomikos kūrimo keičiant mūsų vartojimo modelį, OL C 44, 2011 2 11, p. 57–61.

kiekio technologijų ir efektyvų išteklių vartojimą skatinančios⁽⁶⁾ bei užimtumui palankios⁽⁷⁾ ekonomikos tenka fiskaliniu požiūriu neutralioms reformoms, kuriomis padidinami mokesčiai anglies junginius išskiriantiems degalams ir kitiems gamtos ištekliams ir kartu skatinamas užimtumas ir geresnė socialinė apsauga. Reikia laipsniškai atsisakyti nepagrįstų subsidijų, kuriomis skatinamas neefektyvus energijos naudojimas bei netinkamas kitų išteklių tvarkymas arba baudžiama už tai. Tai – neretai deklaruojamas, tačiau ne itin entuziastingai siekiamas tikslas. Reikia griežtų reguliavimo reikalavimų efektyviam išteklių naudojimui užtikrinti tokiuose pagrindiniuose sektoriuose kaip statybų, transporto ir žemės ūkio. Reikalinga griežta atliekų tvarkymo politika, kad būtų skatinama toliau mažinti atliekas ir pakartotinai panaudoti arba perdirbti panaudotas medžiagas. Švietimo ir visuomenės informavimo programomis, ugdant įgūdžius ir diegiant naujoves reikia skleisti žinių visiems visuomenės sluoksniams. Šiam uždaviniui įgyvendinti reikės suderintų valstybių narių ir ES veiksmų.

4.7 Valstybės narės turėtų viešai įsipareigoti nuolat ir atvirai visuomenei pranešti apie išteklių naudojimo efektyvumo srityje daromą pažangą ir apie tai, kaip viešųjų ir privačiųjų investicijų srautai prisideda prie šių permainų. Komisija galėtų padėti analizuodama įvairius įvairių valstybių narių taikytus išteklių naudojimo efektyvumą skatinančius metodus ir ragindama plačiau bei nuosekliau taikyti geriausius metodus.

5. Įgyvendinimas Europos lygmeniu

5.1 ES tenka esminis vaidmuo skatinant ir remiant valstybių narių lygmens veiksmus ir propaguojant Europos lygmens iniciatyvas, kurios padės pereiti prie efektyvaus išteklių naudojimo. EESRK remia visas plane nurodytas politikos sritis ir iniciatyvas ir pateikia pastabų dėl:

- vertinimo ir rodiklių,
- integravimo į strategiją „Europa 2020“ ir semestro procesą,
- Europos tvaraus vystymosi strategijos ir 7-osios aplinkosaugos veiksmų programos,
- plane išdėstytų 20 konkrečių iniciatyvų ir trijų svarbiausių sektorių,
- Europos išlaidų programų ir viešųjų pirkimų,
- bendradarbiavimo su pilietine ir plačiąja visuomene.

5.2 Vertinimas, rodikliai, tikslai ir tarpiniai tikslai

Reikės nustatyti konkrečius pažangos rodiklius, susijusius su įvairiais išteklių naudojimo efektyvumo aspektais, ir užtikrinti,

kad būtų laiku pateikiama patikima ir nuosekli informacija apie juos. EESRK nuomone, vykdant stebėseną reikėtų atkreipti dėmesį ir į pažangą šiose srityse:

- pagrindiniai politikos elementai, reikalingi propaguojant išteklių naudojimo efektyvumą (mokestinės priemonės, reguliavimo priemonės, ir kt.),
- koku mastu viešųjų ir privačiųjų investicijų srautai yra perskirstomi, kad remtų efektyviai išteklius naudojančią gamybą ir vartojimą ir atgrasytų nuo neefektyvių ir neekonomiškų procesų,
- koku mastu perorientuojamas užimtumas siekiant kurti efektyviai išteklius naudojančias darbo vietas, produktus ir paslaugas, ir kokia pažanga daroma švietimo ir kitų priemonių, skirtų šioms pokyčiams remti, srityje.

5.3 EESRK palankiai vertina tai, kad siūloma nustatyti naują pagrindinį efektyvaus išteklių naudojimo rodiklį kaip bendrą pažangos vertinimo priemonę, ekonominę gerovę atsiejant nuo materialių išteklių naudojimo. Komitetas ragina vienodą prioritetą teikti patikimų gamtinio ir socialinio kapitalo ir esamų gamtinių išteklių ir jų būklės rodiklių kūrimui.

5.4 EESRK mano, kad siūlomi tarpiniai tikslai dėl aplinkai kenksmingų subsidijų, biologinės įvairovės ir trijų svarbiausių – maisto, pastatų ir judumo – sektorių dar nėra tinkamai apibūdinti ir juos reikia papildomai plėtoti. Reikėtų svarbesnį prioritetą skirti rodiklių kūrimo programai ir pakankamiems ištekliams, kad pažanga būtų spartesnė.

5.5 Visų pirma reikia geriau vertinti nacionalinės ekonomikos rezultatus, kurie rodytų, kaip išteklių naudojimo efektyvumo didinimas iš tikrųjų padidina visuomenės gerovę, o pasaulis tampa tvaresnis. Komiteto nuomone, reikėtų rimtai atsižvelgti į ilgalaikius geresnių už BVP alternatyvų tyrimus ir juos įgyvendinti, kad būtų galima tinkamai įvertinti bendrą pažangą pereinant prie efektyvesnio išteklių naudojimo ir su tuo susijusios didesnės gerovės bei tvarumo⁽⁸⁾.

5.6 Integracija į strategiją „Europa 2020“ ir semestro procesą

Atsižvelgiant į horizontalųjį išteklių naudojimo efektyvumo iniciatyvos pobūdį ir siekiant užtikrinti, kad išteklių naudojimo efektyvumui ir toliau būtų teikiama didelė politinė reikšmė, Europos lygiu ją reikės papildyti veiksmingu, centralizuotai koordinuojamu ir pakankamai ištekliams aprūpinamu įgyvendinimo mechanizmu, veikiančiu atvirai ir skaidriai ir dalyvaujant kiek įmanoma didesniai suinteresuotųjų subjektų sphaiciui.

⁽⁶⁾ EESRK nuomonė dėl konkurencingos mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos sukūrimo iki 2050 m. plano, (žr. 3.15 punkto f dalį), OL C 376, 2011 12 22, p. 102–110.

⁽⁷⁾ EESRK nuomonė dėl „Rio+20“: ekologiškos ekonomikos ir geresnio valdymo siekiai“, žr. 4.15 punktą, OL C 376, 2011 12 22, p. 110–116..

⁽⁸⁾ EESRK nuomonė „Ne vien tik BVP. Tvaraus vystymosi rodikliai“, OL C 100, 2009 4 30, p. 53, ir nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui „BVP ir kiti rodikliai pažangai kintančiame pasaulyje vertinti“, OL C 18, 2011 1 19, p. 64.

5.7 EESRK palankiai vertina tikslą panaudoti semestro peržiūros procesą siekiant užtikrinti, kad išteklių naudojimo efektyvumui ekonomikos politikoje tektų pagrindinis vaidmuo, kai tokia politika yra formuojama Europos Vadovų Taryboje ir kai vyksta aukščiausio lygio dialogas su valstybėmis narėmis. Manome, jog ataskaitos turėtų būti grindžiamos tiksliais ir griežtai apibrėžtais stebėsenos reikalavimais, kad būtų galima tiksliai sužinoti, kokia yra naujausia išteklių naudojimo efektyvumo pažanga. Jeigu pažanga konkrečiais klausimais yra nepakankama, reikės skubiai nustatyti spragas ir imtis taisomųjų veiksmų.

5.8 Komitetas yra susirūpinęs, kad šiuo metu programoje dalyvaujančioms šalims akivaizdžiai neprivaloma teikti ataskaitų pagal semestro procesą. Nors Komitetas pripažįsta, kad šiuo metu joms kyla ekonomikos sureguliuavimo sunkumų, jis mano, kad joms būtų itin naudinga efektyviai naudoti išteklius griežtai laikantis ekonomikos atgaivinimo programų nuostatų ir kad nuo pat pradžių jos turėtų visapusiškai dalyvauti semestro procese.

5.9 Kad procesas taptų labiau matomas visuomenei ir įgytų didesnę politinę dinamiką, EESRK ragina dėl nacionalinių ataskaitų, sudarančių semestro peržiūros proceso pagrindą, rengti viešas konsultacijas bei diskusijas su kiekvienos šalies įvairiausiais suinteresuotaisiais subjektais ir, be to, dalyvauti tarpusavio vertinimo grupės dialoge ir diskusijose dėl kiekvienos nacionalinės ataskaitos. Pats EESRK galėtų tapti naudinga nuolatinių Europos lygmens debatų su suinteresuotaisiais subjektais dėl permainingų srityje daromos pažangos ir veiksmų joms skatinti forumu.

5.10 EESRK mano, kad svarbu, jog propaguodama veiksmingą išteklių naudojimo efektyvumo įgyvendinimą Komisija nepasikliautų vien semestro procesu. Labai svarbu, kad atitinkamas vaidmuo tektų ir kitoms programoms bei strategijoms.

5.11 *Europos tvaraus vystymosi strategija ir 7-oji aplinkosaugos veiksmų programa*

Efektivaus išteklių naudojimo strategiją ir strategiją „Europa 2020“ Komisija teisingai suvokia kaip svarbias priemones, padedančias siekti plataus tvaraus vystymosi tikslų. Išteklių naudojimo efektyvumas neapima visų tvarumo aspektų ir svarbu, kad dėl jam skiriamo dėmesio nebūtų ignoruojami kiti tvaraus vystymosi aspektai. Reikėtų pasinaudoti šiais metais Rio de Žaneire įvyksiančia JT konferencija dėl tvaraus vystymosi, kad perėjimas prie efektyvaus išteklių naudojimo taptų pasaulinio perėjimo prie ekologiškos ekonomikos pagrindu pagal bendrą tvaraus vystymosi sistemą. EESRK nuomone, po aukščiausio lygio susitikimo Rio de Žaneire, be kita ko, reikėtų peržiūrėti Europos bendrą tvaraus vystymosi strategiją ir suteikti jai naują postūmį, kad būtų suderintas nacionalinių ataskaitų dėl tvaraus vystymosi ir išteklių naudojimo efektyvumo teikimas siekiant stebėti visus šio proceso aspektus.

5.12 Komisija paskelbė savo ketinimą šiais metais parengti 7-ąją Europos aplinkosaugos veiksmų programą, o Taryba paragino Komisiją užtikrinti, kad naujoji programa būtų skirta pasiekti aplinkos politikos ir planų ir šiame plane nustatytų išteklių naudojimo efektyvumo tikslų papildomumą. Tai pagirtinas tikslas, tačiau, kad jo turinys taptų reikšmingas, teks dar daug nuveikti.

5.13 *20 iniciatyvų ir trys pagrindiniai sektoriai*

EESRK aktyviai teikia pastabas dėl daugelio strategijoje išvardytų 20 atskirų iniciatyvų ir tvirtai remia plane siūlomas pastangas visas šias iniciatyvas įgyvendinti lygiagrečiai, nes taip bus padarytas didžiausias poveikis išteklių naudojimo efektyvumui. Jas reikėtų ir atskirai, ir kartu reguliariai peržiūrėti siekiant užtikrinti, kad visos jos kartu darytų numatytą kumuliacinį poveikį.

5.14 EESRK sutinka, kad Komisijos išvardyti trys pagrindiniai sektoriai (maisto, pastatų ir judumo) yra ypač svarbios sritys išteklių naudojimo efektyvumui skatinti. Komitetas mano, kad vandens ir žemės naudojimas taip pat turėtų būti laikomi labai svarbiais sektoriais. Svarbu, kad už bendrą išteklių naudojimo efektyvumo pažangą atsakingi skyriai nuolat skirtų didelį dėmesį šiems sektoriams, siekdami užtikrinti, kad jie iš tikrųjų tinkamai padėtų įgyvendinti išteklių naudojimo efektyvumo pertvarką.

5.15 *Europos išlaidų programos ir viešieji pirkimai*

Anksčiau struktūrinių fondų ir kitose ES išlaidų programose ne visada būdavo pakankamai atsižvelgiama į tikslą skatinti išteklių naudojimo efektyvumą. Kiekvieną kartą jas persvarstant svarbu pasinaudoti galimybe ryžtingiau išteklių naudojimo efektyvumo klausimą įtraukti į jų prioritetų ir kriterijų sąrašą. EESRK palankiai vertina tai, kad naujausiuose pasiūlymuose dėl biudžeto Komisija išteklių naudojimo efektyvumui ir kitiems strategijos „Europa 2020“ tikslams skyrė didesnę prioritetą. Svarbu užtikrinti, kad po šio pasiūlymo vyktų išsamios derybos dėl biudžeto.

5.16 Visų pirma reikėtų labiau atkreipti dėmesį ir imtis iniciatyvių veiksmų iškreiptoms paskatoms sureguliuoti, užtikrinant finansavimą ir naujovių diegimą gamtos turtų vertinimo srityje bei kuriant mokestines priemones išorės sąnaudoms internalizuoti, taip pat siekiant nustatyti tikrąsias visuomenei tenkančias sąnaudas. Konkrečios priemonės yra išdėstytos 20 iniciatyvų ir yra svarbios sąnaudų politikai ir kitoms svarbioms politikos vystymo sritims.

5.17 Be to, viešųjų pirkimų programos Europos ir nacionaliniu lygmeniu gali būti galingos išteklių naudojimo efektyvumo pažangos priemonės, primygtinai skatinant diegti efektyvius standartus visoms perkamoms prekėms ir paslaugoms ir

skatinant šį prioritetą įtraukti į tiekimo grandinę. Komisija turėtų suaktyvinti šios srities politikos iniciatyvas, kad išteklių naudojimo efektyvumo reikalavimai taptų lemiamu visų viešųjų pirkimų specifikacijų aspektu.

5.18 *Dialogas su pilietine ir plačiąja visuomene bei suinteresuotaisiais subjektais*

Plane siūlomas perėjimas prie išteklių naudojimo efektyvumo yra itin svarbus tiek Europai, tiek pasauliui. Jo neįmanoma pasiekti vien techninėmis priemonėmis. Būtina, kad visi visuomenės sluoksniai iš esmės suprastų reikalingus pokyčius ir jiems pritartų. Be to, reikalingos bendros pastangos šiam tikslui pasiekti.

5.19 Komitetas pabrėžia, kaip svarbu, kad vartotojai suprastų išteklių naudojimo efektyvumo reikšmę. Komitetas ragina Komisiją toliau išnagrinėti, kaip į naują veiklą išteklių naudojimo efektyvumo didinimo srityje įtraukti tolesnes iniciatyvas, pavyzdžiui, 2008 m. Tvaraus vartojimo bei gamybos ir tvarios pramonės politikos veiksmų planą⁽⁹⁾, ir visų pirma, kaip vykdyti platesnio užmojo Europos lygmens vartotojų informavimo apie tvarumą ir išteklių naudojimo efektyvumą kampaniją.

5.20 EESRK ketina visapusiškai įtraukti suinteresuotuosius subjektus siekiant didesnio išteklių naudojimo efektyvumo. Jis stebės šioje itin svarbioje srityje daromą pažangą ir džiaugsis galėdamas bendradarbiauti su kitomis institucijomis.

2012 m. kovo 28 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ COM(2008) 0397 final.